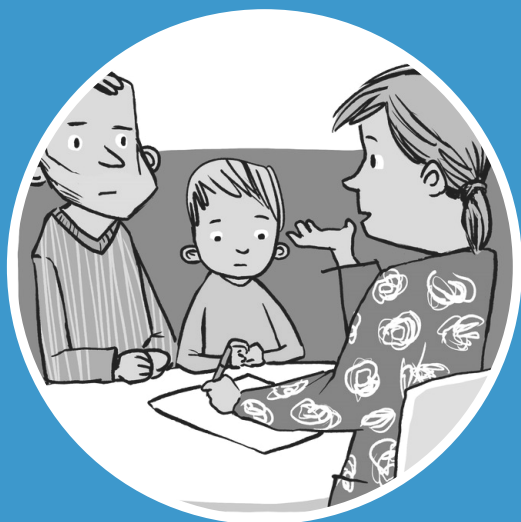

BRUG AF MATERIALE OM TVANG: HVORFOR OG HVORDAN

Til personale i børne- og ungdomspsykiatrien

Information om behandling er med til at skabe større tilfredshed blandt både patienter og pårørende, ligesom det kan øge behandlingsresultaterne. På samme måde er inddragelse af patienter og pårørende med til at skabe god kvalitet i behandling. Derfor er det vigtigt at sikre, at børn og unge samt deres pårørende hurtigt og på en let forståelig måde informeres om, hvad tvang er og hvilke rettigheder, der er forbundet med brugen af tvang i psykiatrien.

For at understøtte den lokale dialog og det daglige arbejde med at informere og inddrage børn og unge i forhold til brugen af tvang har Sundheds- og Ældreministeriet i samarbejde med Børnerådet og Psykiatrifonden udarbejdet et informationsmateriale om tvang til børn og unge i psykiatrien. Materialet består af en film og to pjecer – én til børn og unge op til 14 år og én til børn og unge fra 15-17 år. Materialet kan bl.a. findes på www.sum.dk/tvang.

Budskabet i materialet er, at tvang er til for at beskytte og passe på patienten. Og frem for alt, at tvang er det sidste middel, som kun bruges, når alle andre muligheder er afprøvet først.

Det er vigtigt at huske på, at materialet ikke kan stå alene, men skal være med til at understøtte den daglige dialog mellem personale og patienter samt pårørende i psykiatrien. Vi anbefaler derfor, at patienterne ser filmen og/eller læser pjecerne sammen med en voksen (for eksempel personalet, en forælder eller en værge), så de kan tale det igennem sammen efterfølgende. Hvad har patienterne og pårørende generelt brug for, og hvordan kan man sammen med dem forsøge at forhindre tvang?

I det følgende kan du læse mere om baggrunden for materialet og anbefalinger til, hvordan materialet skal anvendes.

HVORFOR MATERIALE OM TVANG?

Selvom der fortsat gøres rigtig meget for at reducere brugen af tvang, så er tvang en del af nogle forløb for børn og unge i psykiatrien. Og som en større rapport fra Børnerådet viser, så står tvang for mange som det værste ved at være indlagt, men samtidig kan de fleste bagefter godt se, at det kan være nødvendigt. Men der er behov for bedre information og rådgivning om, hvad tvang er og de rettigheder, der følger med. Som Anna i informationsmaterialet udtaler: "Det er skræmmende at opleve tvang på sig selv, men det er endnu mere skræmmende at opleve det uden at vide, hvad det er."

Derfor er der et stort potentiale i at understøtte og gøre dialogen mellem personalet og patienter samt pårørende i psykiatrien lettere tilgængelig. For selv om mange godt kan forstå, at tvang kan være nødvendigt, nævner flere børn og unge i Børnerådets rapport, at brugen af tvang kunne føles mindre ubehageligt, hvis de fik mere information om, hvorfor og hvordan de kan blive udsat for tvang. Rapporten uddyber, at flere af børnene og de unge i undersøgelsen efterlyser mere information om, hvad en tvangshændelse indebærer. Mange børn fortæller også om ubehaget ved at være vidne til en tvangshændelse. Derfor skal informationen ikke kun understøtte dialogen med de børn, der personligt er involveret i tvangshændelser, men med alle børn og unge på det enkelte afsnit, sådan at der generelt kommer et langt større fokus på oplevelser med at være vidne til tvang.

Du kan se hele rapporten fra Børnerådet her (om tvang fra s. 40):

http://www.boerneraadet.dk/media/31161/Det-er-bare-almindelige-mennesker-der-har-en-saarbarhed_-til-web.pdf

For at sikre, at informationsmaterialet netop imødekommer de behov, som børn og unge har, har Psykiatrifonden i forbindelse med udarbejdelsen af materialet bl.a. talt med en række personer, der som børn eller unge selv har oplevet tvang. Fælles for dem har været, at de alle ønskede mere information, end de oplevede at få. Og flere har påpeget, at tvang selvfølgelig ikke er en rar ting, men at det bliver værre i det øjeblik, man oplever det uden at vide, hvad det er.

EN KOMBINATION AF FILM OG SKRIFTLIGT MATERIALE

De børn og unge, der indlægges i psykiatrien, er på forskellige udviklings- og forståelsestrin. Derfor har research blandt fagpersoner og tidligere indlagte børn og unge, der har oplevet tvang, været afgørende for at lave materiale, der kan kommunikere på forskellige måder. Nogle vil gerne have en film, mens andre hellere vil have det på skrift.

Fælles for alle er dog, at det er vigtigt at vise, hvordan tvang anvendes. Som en tidligere patient fortæller: "Når man blot hører eller læser ord, forestiller man sig alle mulige ting, og fantasien kan ofte være voldsommere end virkeligheden. Derfor ville det være brugbart med konkrete billeder af fx bæltefiksering". Flere fagpersoner efterspørger ligeledes billeder i materialet, så personalet kan vise patienterne, hvad der konkret kan ske.

Materialet består derfor af en film med interviews med fagpersoner, interview med en tidligere patient i børne- og ungdomspsykiatrien samt scener fra psykiatriske afsnit, hvor der bl.a. vises og forklares om forskellige former for tvang. Samtidig er der udviklet to pjecer – én til børn og unge op til 14 år og én til børn og unge fra 15-17 år. I pjecerne indgår illustrationer af forskellige former for tvang samt en illustration af en eftersamtale.

HVORDAN MATERIALET BRUGES BEDST

Det er individuelt, hvornår patienten er modtagelig over for materialet, og derfor er det en konkret faglig vurdering, hvornår patienten skal informeres. I nogle tilfælde er patienten og pårørende ikke klar til information som det første ved en indlæggelse, men kan eksempelvis blive informeret, når der er kommet lidt ro på. Når materialet udleveres, skal personalet fortælle patienten og de pårørende om materialet samt om, hvordan det præcist foregår på den enkelte afdeling.

Vi anbefaler også, at patienterne ser filmen og/eller læser pjecerne sammen med en voksen (for eksempel personalet, en forælder eller en værge), så de kan tale det igennem sammen efterfølgende.

Samtidig er det centralt, at personalet i børne- og ungdomspsykiatrien sikrer, at børn og unge så tidligt som muligt i deres indlæggelse modtager klar og tydelig information om deres rettigheder samt om deres klage- og rådgivningsmuligheder.

Vi anbefaler, at hver enkelt afsnit fastlægger en procedure for, hvornår og hvordan børn og unge i psykiatrien og deres pårørende bliver introduceret til materialet om tvang og deres rettigheder under en indlæggelse.

Endelig kan materialet også bruges som et mini-opslagsværk, hvis der for eksempel opstår et behov for at vide noget om procedurerne omkring medicinering. Derfor behøver det ikke nødvendigvis at læses fra ende til anden.

Materialet bør aldrig stå alene.

GENERELLE ANBEFALINGER OM TVANG FRA BØRNERÅDETS RAPPORT

Det er vigtigt for børnene og de unge, at:

- Tvang anvendes så sjældent som muligt
- Blive informeret om, hvad der kan ske ved en tvangshændelse
- Personalet er opmærksomt på, at det er voldsomt at overvære andre blive udsat for tvang
- Tale tvangshændelserne igennem med en patientrådgiver eller en anden voksen
- Få lov til at tale med en voksen, hvis de har overværet en tvangshændelse
- Blive inddraget i deres behandling og få forklaret, hvorfor de skal gøre bestemte ting
- Personalet ikke truer med brug af tvang
- Personalet altid husker, at tvang er et overgreb, og at de undgår, at man bliver ydmyget over for andre
- Få information om rettigheder allerede ved de indledende samtaler inden indlæggelsen eller lige, når man indlægges
- Oplysninger om rettigheder bliver givet automatisk og ikke tilfældigt
- Forældrene får information om rettigheder, så de kan videreformidle den